

บทบาทของพยาบาลผดุงครรภ์ในการส่งเสริม การเข้ามีส่วนร่วมของบิดาภายหลังบุตรเกิด

The Role of Nurse-Midwives in Promoting the Father Involvement after Child Birth

พรรณพิไล	ศรีอารรณ์	พย.ด.*	Punpilai	Sriareporn	Ph.D.*
นันทพร	แสนศิริพันธ์	พย.ด.**	Nantaporn	Sansiriphun	Ph.D.**
ชลดา	สติปัญญา	พย.ม.***	Chonlada	Satipan	M.N.S.***
ศุภกร	ไชยนา	พย.ม.****	Supakorn	Chaina	M.N.S.****

บทคัดย่อ

การเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอดมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อมารดา และบุตร การที่บิดาเข้ามามีส่วนร่วมภายหลังบุตรเกิดจะช่วยบรรเทาความเหนื่อยล้า ตึงเครียดของมารดาทั้งด้านร่างกายและจิตใจที่เกิดขึ้นจากการเลี้ยงดูบุตร ทำให้มีกำลังใจในการเลี้ยงดูบุตร สามารถตอบสนองความต้องการของบุตรได้อย่างเหมาะสม จากแนวคิดการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาโดยแลมบ์ (Lamb, 2000) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเข้ามามีปฏิสัมพันธ์ (engagement) บิดาจะเข้ามามีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับบุตรในการเข้าไปดูแลและทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน 2) การเอื้อให้สามารถเข้าถึงบิดาได้ตามความต้องการ (accessibility) เป็นการแสดงว่าบิดามีตัวตน คอยอยู่ดูแลและให้ความช่วยเหลือมารดาและบุตรเมื่อมีความต้องการ และ 3) การแสดงความรับผิดชอบ (responsibility) บิดาจะเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดหาทรัพยากรและเตรียมสวัสดิการต่างๆ ให้มีความพร้อมในการดูแลมารดาและบุตร การเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 4 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านวัฒนธรรม ดังนั้นพยาบาลผดุงครรภ์ควรมีบทบาทที่สำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่และเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาภายหลังบุตรเกิด โดยคำนึงถึงปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้บิดาสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและดูแลมารดาและบุตรในระยะหลังคลอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้มารดาและบุตรได้รับการดูแลที่ครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างสมบูรณ์

คำสำคัญ: การเข้ามามีส่วนร่วมของบิดา บทบาทพยาบาลผดุงครรภ์ บิดาภายหลังบุตรเกิด

* รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 * Associate Professor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University
 ** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 ** Assistant Professor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University
 ****พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
 **** Professional Nurse, Kantharom Hospital, Sisaket
 **** อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยเชียงราย
 **** Lecturer, Faculty of Nursing, Chiang Rai College

Abstract

Father involvement after child birth is important for mother and child. The involvement of father can relieve maternal fatigue, stress both physical and mental, which occurred from responsibility in childcare. It could encourage mother in childcare and respond to the needs of their children appropriately. Base on the father's involvement concept, studied by Lamp (2000), there are three elements consisted of 1) engagement, that was interaction between father and the children, childcare and perform activities together, 2) accessibility, which was represented that father has identity and ready for assistance his wife and his child, and 3) responsibility, that was providing the resources and benefits for mother and children. Involvement of the father after childbirth based on four factors, including: personal factor, family factor, environmental factor, and cultural factor. Therefore, nurse-midwife should play an important role in supporting and promoting function of father and father involvement after childbirth by concerning with all related factors. This will enhance father to take part in caring mothers and children during postpartum effectively. As a result, mothers and children will receive comprehensive care in both body and mind entirely.

Key Words: Father Involvement, The role of midwives, Father after Childbirth

บทนำ

บิดาเป็นผู้มีความสำคัญและใกล้ชิดกับมารดาและบุตรภายหลังคลอดมากที่สุด บิดาจะเป็นผู้ให้การดูแลปกป้องคุ้มครองทั้งมารดาและบุตร ที่ต้องมีการปรับตัวทางด้านร่างกายและจิตใจ การดูแลบุตรที่ยังไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ จำเป็นต้องอาศัยบิดาและมารดาในการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาการทางด้านร่างกายและการเจริญเติบโตที่สมบูรณ์ (Klaus & Kennell, 1982) ดังนั้นภายหลังบุตรเกิดบิดาควรเข้ามามีส่วนช่วยเหลือมารดาและทารก ซึ่งเป็นการดูแลทั้งมารดาและบุตร หากบิดาไม่ให้การช่วยเหลือหรือให้การช่วยเหลือที่ไม่เหมาะสม อาจทำให้มารดาเหนื่อยล้า ไม่สุขสบาย และวิตกกังวลเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร ส่งผลทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าหลังคลอด และมีปัญหาในการเลี้ยงบุตรตามมา (Cheng, Fowles, & Walker, 2006)

ปัจจุบันนี้บิดาไทยจะได้รับการสนับสนุนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้เป็นมารดาและบุตร ตั้งแต่ในระยะตั้งครรภ์จนถึงระยะหลังคลอด โดยมีการจัดอบรมโรงเรียนพ่อแม่ให้แก่ผู้จะเป็นบิดาและมารดาที่เข้ารับการฝากครรภ์ เพื่อให้บิดามีความรู้และช่วยเหลือมารดาตั้งแต่ในระยะตั้งครรภ์จนถึงระยะหลังคลอด และมีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร (โครงการโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว, 2552) นอกจากนี้ยังมีการออกกฎหมายการลาคลอดของสามี เพื่อให้การดูแลภรรยาและบุตรได้ 15 วัน (ราชกิจจานุเบกษา, 2555) จะเห็นได้ว่าสังคมไทยเปิดโอกาสให้บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลมารดาและบุตรมากขึ้น บทความนี้ต้องการเผยแพร่ความรู้ แนวคิดเกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดา ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดา และบทบาทของผดุงครรภ์ในการสนับสนุน

และส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดา ทั้งนี้เพื่อให้พยาบาลผดุงครรภ์ที่มีบทบาทในการดูแล ส่งเสริมสุขภาพมารดาและบุตร รวมถึงครอบครัว ได้ตระหนักถึงความสำคัญและมีแนวทางในการสนับสนุนการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาภายหลังบุตรเกิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาภายหลังบุตรเกิด

จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนาหลายๆ ประเทศ ตั้งแต่ปี ค. ศ. 1960 ถึงต้นปี ค.ศ. 1970 ทำให้บทบาทและหน้าที่ของบิดาและมารดาเปลี่ยนแปลงไป ทั้งภายในบ้านและภายนอกบ้าน ผู้เป็นบิดานอกจากจะมีหน้าที่หารายได้เลี้ยงครอบครัวเป็นหลัก ยังต้องช่วยเหลือภรรยาในการแบ่งเบาภาระงานบ้านและเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จากการที่มารดาต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้จุนเจือครอบครัวมากขึ้น ทำให้บิดามีโอกาสได้ใกล้ชิดบุตรเพิ่มขึ้น และเป็นจุดเริ่มต้นของแนวคิดการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดา (Tamis-LeMonda & Cabrera, 1999)

การเข้ามามีส่วนร่วมของบิดา มีความสำคัญและมีผลต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการของบุตร โดยในบุตรที่บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูจะช่วยให้บุตรมีพัฒนาการและการเจริญเติบโตทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์ ได้รับการดูแลที่มีความปลอดภัย ได้รับความรัก ความอบอุ่น มีระดับสติปัญญาเพิ่มขึ้น มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถควบคุมตนเองได้ดีเมื่ออยู่ในสถานการณ์คับขันทางอารมณ์ (Lamb & Tamis-Lemonda, 2004) สำหรับมารดานั้นการที่บิดาเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือมารดาในด้านต่างๆ รวมทั้งให้ความช่วยเหลือเลี้ยงดูบุตรร่วมกันทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน จะช่วยบรรเทาความเครียดของมารดาทั้งด้านร่างกายและจิตใจที่เกิดจากการเลี้ยงดูบุตร ทำให้มีกำลังใจในการเลี้ยงดูบุตร สามารถตอบสนองความต้องการของบุตรได้เหมาะสมและช่วยลดภาวะซึมเศร้าของมารดาในระยะหลังคลอด อีกทั้งยังช่วยให้มารดาประสบความสำเร็จในการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดา (Allen & Daly, 2007; Fagan & Lee, 2010; Lu, 2006; Rempel &

Rempel, 2011) ส่วนบิดาที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรภายหลังบุตรเกิดร่วมกับมารดา จะทำให้บิดาเกิดความใกล้ชิดกับบุตร ทำให้บิดาได้เรียนรู้และเข้าใจพฤติกรรมของบุตร รับรู้พัฒนาการของบุตร และมีความไวต่อการตอบสนองความต้องการของบุตร (Premberg, Hellstrom, & Berg, 2008) ส่งผลให้บิดาเกิดความมั่นใจในการเป็นบิดา มีความภาคภูมิใจ และพึงพอใจในการเป็นบิดา (Allen & Daly, 2007)

จะเห็นได้ว่าการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาภายหลังบุตรเกิดนั้นส่งผลต่อบุตร มารดา และตัวบิดาเอง ซึ่งในประเทศไทยพบว่าบิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลมารดาและบุตรทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ด้วยการเข้ามามีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด การเอื้อให้สามารถเข้าถึงบิดาได้ตามความต้องการ และการแสดงความรับผิดชอบด้วยการดูแลในด้านต่างๆ อยู่ในระดับมาก (ศุภกร ไชยนา, 2556; ชลดา สติปัญญา, 2557) และในบทความนี้จะได้นำเสนอแนวคิดการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดา และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาภายหลังบุตรเกิดในดูแลทั้งผู้เป็นมารดาและบุตร

แนวคิดการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดา

การเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในการดูแลบุตรส่งผลต่อพัฒนาการของบุตรทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม และได้รับความสนใจในการศึกษาผลของการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กเพศชายที่พบว่าหากบิดาไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดู จะทำให้บุตรมีปัญหาด้านบทบาททางเพศ ลักษณะทางเพศ ปัญหาด้านการเรียน ด้านการปรับตัวในสังคม และมีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่สามารถควบคุมตนเองได้ (Lamb & Tamis-Lemonda, 2004) นักสังคมจิตวิทยาพัฒนาการเด็กเป็นผู้หนึ่งที่มีความสนใจศึกษาวิจัยการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาต่อพัฒนาการของเด็กคือ Michael E. Lamb และได้เขียนหนังสือ "The Role of the Father in Child Development" เกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดา และมีผู้นำเอาแนวคิดของแลมบ์ไปใช้ในการศึกษาวิจัยอย่างกว้างขวาง โดย แลมบ์ (Lamb, 2000) ได้เสนอแนวคิดการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาที่ประกอบ

ด้วย 3 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 การเข้ามามีปฏิสัมพันธ์ คือ การที่บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ต่อผู้เป็นมารดาและบุตร เช่น การป้อนอาหาร การอาบน้ำ การเปลี่ยนผ้าอ้อมบุตร การเล่น การพูดคุยหรือหยอกล้อกับบุตร การซักผ้าอ้อม การเลือกเสื้อผ้า และการจัดเตรียมของใช้ให้แก่บุตร ส่วนการช่วยเหลือมารดา บิดาจะช่วยแบ่งเบาภาระงานบ้าน ช่วยเหลือในการจัดทำให้บุตรดูนมมารดา และการดูแลเมื่อมารดาและบุตรเจ็บป่วย (Redshaw & Henderson, 2013)

องค์ประกอบที่ 2 การเอื้อให้สามารถเข้าถึงบิดาได้ตามความต้องการ คือ การที่บิดาจัดสรรเวลาในการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับมารดาและบุตร เมื่อไม่ได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน บิดาจะมีความพร้อมในการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน และสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย เช่น หลังคลอดมารดาและบุตรพักฟื้นที่โรงพยาบาล บิดาจะเอื้อเวลาให้โดยการไปเยี่ยมหรืออยู่เป็นเพื่อน หรือเมื่อมารดาและบุตรอยู่บ้าน บิดาจะอยู่ในห้องร่วมกัน หากมารดาและบุตรต้องการความช่วยเหลือ บิดาพร้อมให้ความช่วยเหลือได้ทันทีทุกเวลา (Fagerskiold, 2008) เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 3 การแสดงความรับผิดชอบ คือ การที่บิดามีความรับผิดชอบในการจัดหาทรัพยากรต่างๆ ให้พร้อม เพื่อดูแลมารดาและบุตรภายหลังคลอด เช่น การจัดเตรียมของใช้ต่างๆ ให้พร้อมสำหรับมารดาและบุตร เมื่อมารดาและบุตรเจ็บป่วยบิดาจะต้องเป็นผู้ดูแลช่วยเหลือ และพาไปพบแพทย์ตามนัดหมายที่กำหนด เป็นต้น เนื่องจากในระยะหลังคลอดมารดาต้องมีการปรับตัวทั้งด้านร่างกายจิตใจ รวมถึงการปรับบทบาทการเป็นมารดา อาจมีอาการเหนื่อยล้าในระยะหลังคลอด ส่วนบุตรซึ่งอยู่ในวัยทารกยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ จึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้เป็นบิดาในการรับผิดชอบดูแลและจัดหาทรัพยากรให้พร้อม เพื่อตอบสนองความต้องการของมารดาและบุตรให้เหมาะสมและให้มีสุขภาพดี (Person et al., 2012)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาภายหลังบุตรเกิด

การที่บิดาจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลมารดาและบุตรภายหลังบุตรเกิดพบว่ามีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของบิดา ปัจจัยภายในครอบครัว ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านวัฒนธรรม (Lamb & Tamis-Lemonda, 2004; Premberg, Hellstrom, & Berg, 2008)

ปัจจัยส่วนบุคคลของบิดา ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว การวางแผนการมีบุตร เจตคติของบิดาต่อบุตร การรับรู้บทบาทบิดา แรงจูงใจ ความคาดหวังต่อเพศของบุตร และความเครียดของบิดา

ปัจจัยภายในครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส และ ความรักใคร่ผูกพันระหว่างมารดากับบุตรหรือบิดากับบุตร

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม คือ แหล่งสนับสนุนทางสังคม ซึ่งเป็นการช่วยเหลือจากบุคคลรอบข้าง ในการอำนวยความสะดวกและสนับสนุนแก่บิดาให้เข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ ภรรยา พ่อ แม่ ย่า ยาย บุคคล สมาชิกภายในครอบครัว เพื่อนร่วมงาน ชุมชน และบุคลากรทางด้านสุขภาพ

ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ได้แก่ ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ค่านิยม และความเชื่อของแต่ละชนชาติ

ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาภายหลังบุตรเกิดในบิดาไทย พบว่าความเครียดของบิดามีผลทางลบต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอด และบิดาที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง กับการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอด (ศุภกร ไชยนา, 2556) นอกจากนี้ยังพบว่า บิดาที่มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคู่สมรส และมีความรักใคร่ผูกพันระหว่างบิดากับทารกสูง จะส่งผลทำให้บิดาเข้ามามีส่วนร่วมภายหลังบุตรเกิดในระดับสูงเช่นกัน (ชลดา สติปัญญา, 2557)

บทบาทพยาบาลผดุงครรภ์ในการส่งเสริมบิดาให้เข้ามามีส่วนร่วมภายหลังบุตรเกิด

พยาบาลผดุงครรภ์นอกจากให้การพยาบาลมารดาและทารกตลอดการตั้งครรภ์แบบองค์รวมแล้ว ยังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการทำบทบาทหน้าที่ของบิดาได้อย่างครบถ้วน โดยการส่งเสริมให้บิดามีความรู้เข้าใจถึงความสำคัญของบทบาท หน้าที่ของบิดาในการดูแลมารดาและบุตร การสนับสนุนบิดาให้เข้ามามีส่วนร่วมภายหลังบุตรเกิดให้ครบทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ

1. การเข้ามามีปฏิสัมพันธ์กับมารดาและบุตรอย่างใกล้ชิด พยาบาลผดุงครรภ์ควรให้ความรู้และให้โอกาสในการฝึกทักษะแก่บิดาในกิจกรรมต่อไปนี้ ได้แก่ การช่วยเหลือมารดาในการจัดทำให้บุตรดูดนมมารดา การป้อนอาหาร การอาบน้ำ การเปลี่ยนผ้าอ้อมบุตร การเล่น การพูดคุยหรือหยอกล้อกับบุตร ส่งเสริมบิดาให้มีส่วนในการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระมารดาในการทำงานบ้าน เช่น การซักผ้าอ้อม และการจัดเตรียมของใช้ให้แก่บุตร เป็นต้น โดยการจัดให้ความรู้แบบกลุ่มหรือแบบบุคคล ตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์ต่อเนื่องไปจนถึงหลังบุตรเกิด

2. การเอื้อให้สามารถเข้าถึงบิดาได้ตามความต้องการ พยาบาลผดุงครรภ์ควรอธิบายให้บิดาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดสรรเวลาในการเข้ามามีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับมารดาและบุตร การทำกิจกรรมต่างๆทั้งในบ้านและนอกบ้านร่วมกันทั้งครอบครัว ภายหลังคลอดพยาบาลผดุงครรภ์ควรสนับสนุนบิดาในการเข้าเยี่ยมหรืออยู่ดูแลมารดาและบุตรตลอดระยะเวลาที่พักรักษาตัวที่โรงพยาบาล และควรให้บิดาและมารดา ร่วมกันกำหนดช่องทางในการติดต่อสื่อสารถึงกัน เมื่อมารดาและบุตรต้องการความช่วยเหลือจะช่วยให้บิดามีความพร้อมให้ความช่วยเหลือได้ทันทีทุกเวลา

3. การแสดงความรับผิดชอบ พยาบาลผดุงครรภ์ควรให้คำแนะนำแก่บิดาในการจัดเตรียมของใช้ต่างๆ ให้พร้อมสำหรับมารดาและบุตร การพามารดาไปรับการตรวจหลังคลอด การพาบุตรไปรับวัคซีนตรงตามกำหนดเวลา และเมื่อมารดาและบุตรเจ็บป่วยบิดาจะต้องให้การช่วยเหลือดูแล และพาไปพบแพทย์

การส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดา พยาบาลผดุงครรภ์ควรคำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดา ได้แก่ ความเครียดของบิดา ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส ความรักใคร่ผูกพันระหว่างบิดากับทารก และการสนับสนุนทางสังคม (ชลดา สติปัญญา, 2557; ศุภกร ไชยนา, 2556) พยาบาลผดุงครรภ์ควรนำปัจจัยเหล่านี้มาใช้ในการวางแผนการป้องกันหรือลดความเครียดที่อาจเกิดขึ้นในบิดาหลังคลอด การจัดให้ความรู้ คำแนะนำอบรมแก่บิดาในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลมารดาและบุตร ตั้งแต่ระยะที่ภรรยาตั้งครรภ์จนถึงภายหลังบุตรเกิด การจัดให้บิดา มารดา และบุตร ได้มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด จะเป็นการส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบิดาและมารดา รวมทั้งสร้างความรักใคร่ผูกพันระหว่างบิดากับบุตรให้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้พยาบาลผดุงครรภ์ควรให้ความสำคัญของการสนับสนุนทางสังคมที่บิดาควรได้รับ ทั้งด้านข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ด้านอารมณ์ ด้านการสนับสนุนสิ่งของ และด้านการประเมินค่า นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญบิดาเช่นเดียวกับที่ให้ความสำคัญแก่มารดาและบุตร การส่งเสริมให้กำลังใจ แสดงความชื่นชมในการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในการดูแลมารดาและบุตร ทั้งนี้เพื่อให้บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและดูแลมารดาและบุตรในระยะหลังคลอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ นับเป็นบทบาทที่สำคัญของพยาบาลผดุงครรภ์ในการดูแลบิดา มารดาและบุตรอย่างครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างครบถ้วน

เอกสารอ้างอิง

- โครงการโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว. (2552). *หลักการและเหตุผล*. สืบค้นจาก <http://www.saiyairakhospital.com/index.php>/โครงการโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว
- ราชกิจจานุเบกษา. (2555). *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการลาของข้าราชการพุทธศักราช พ.ศ. 2555: เล่ม 129 ตอนพิเศษ 22 ง*. สืบค้นจาก www.ratchakitcha.soc.go.th
- ชลดา สติปัญญา. (2557). *สัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส ความรักใคร่ผูกพันระหว่างบิดากับทารก และการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอด*. (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการผดุงครรภ์) บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศุภกร ไชยนา. (2556). *ความเครียด การสนับสนุนทางสังคม และการมีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอด*. (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการผดุงครรภ์ชั้นสูง) บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Allen, S., & Daley, K. (2007). The effects of father involvement: An updated research summary of the evidence. *Father Involvement Research Alliance, 1*, 1–58.
- Cheng, C. Y., Fowles, E. R., & Walker, L. O. (2006). Postpartum maternal health care in the United States: A critical review. *The Journal of Perinatal Education, 15*(3), 34–42.
- Fagan, J., & Lee, Y. (2010). Perceptions and satisfaction with father involvement and adolescent mothers' postpartum depressive symptoms. *Journal Youth Adolescence, 39*, 1109–1121.
- Fagerskiold, A. (2008). A change in life as experienced by first-time fathers. *Scandinavian Journal of Caring Sciences, 22*, 64–71.
- Klaus, M. H., & Kennell, J. H. (1982). *Parent-infant bonding* (2th ed.). St. Louis: The C. V. Mosby.
- Lamb, M. E. (2000). The history of research on father involvement. *Marriage & Family Review, 29* (2-3), 23-42.
- Lamb, M. E., & Tamis – Lemonda, C. S. (2004). The role of the father: An introduction. In M. E. Lamb. (Ed.), *The role of the father in child development* (pp.1 - 33). Hoboken, New Jersey: John Wiley & Son.
- Lu, L. (2006). The transition to parenthood: Stress, resources, and gender differences in a Chinese society. *Journal of Community Psychology, 34*(4), 471–488.
- Persson, E. K., Fridlund, B., Kvist, L. J., & Dykes, A. K. (2012). Fathers' sense of security during the first postnatal week - A qualitative interview study in Sweden. *Midwifery, 28*, e 697–e 704.
- Premberg, A., Hellstrom, A. L., & Berg, M. (2008). Experiences of the first year as father. *Scandinavian Journal of Caring Sciences, 22*, 56–63.
- Redshaw, M., & Henderson, J. (2013). Fathers' engagement in pregnancy and childbirth: Evidence from a national survey. *Biomed Central Pregnancy and Childbirth, 13*, 1-15.
- Rempel, L. A., & Rempel, J. K. (2011). The breastfeeding team: The role of involved fathers in the breastfeeding family. *Journal of Human Lactation, 27*(2), 115–121.
- Tamis-LeMonda, C. S., & Cabrera, N. (1999). Perspectives on father involvement: Research and policy. *Society for Research in Child Development, 8*(2), 1–32.